

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

D. A. Tractatus De Privilegiis Ecclesiae

Zanchi, Lelio

Veronae, M. D. LXXXVI.

Nonagesimum Tertium Priuilegium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61627](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61627)

Nonagesimum Tertium Privilegium.

ECCLESIA gaudet privilegio. Vertebat que-
 stio inter Monachos, & moniales de quadam
 Ecclesia coram decano a sede apostolica dele-
 gato. Qui ad petitionem monialium citavit
 Monachos peremptorie. Quibus nimis brevis
 terminus fuit assignatus. Timētes Monachi se
 a iudice gravari posse, eo quod prima vice terminum pe-
 remptorium, & nimis brevem statuit ad sedem predictam ap-
 pellauerūt. Rescribit Papa ad iudicē quia nō spectat ad iuris
 ordinem diem peremptorium taliter maturare, & presertim
 cum agitur de rebus Ecclesiasticis, nisi necessitas immineret.
 Unde Papa mandat quatenus si ita est, quicquid factum est
 post illā appellationem totum debeat in irritum reuocari, &
 iuxta tenorem primarum literarum in causa procedi. Ratio
 2 autem quæ impellit Papam ad ita constituendum. † Quia
 in prima citatione non est danda dilatio peremptoria, nisi ex
 magna causa. Et appellatio facta super hoc ualet, ut in capit.
 1. de dilat. Et quod unica tantum dilatio sit danda est text. in
 l. oratione ff. de fer. & dilat. Nisi causa cognita. Obstat tamen.
 3 † Quia dilationes duæ dantur actori. Et tres reo, l. fina. ff. eo-
 dem titu. solu. Ibi loquitur in casu criminali. Regula igitur,
 quod unica tantum dilatio sit danda, limitatur non habere
 locum quando extaret iustum impedimentum in prima dila-
 tione. Nam tunc potest dari secunda d. l. oratione. Et quomo-
 do hoc procedat uide Bart. & Moderniores in d. l. fina. eodem
 titu. Bald. in consilio 33. in uolum. 3. Idem si elapsa prima di-
 latione superuenissent litiganti nouæ probationes. Nam ad il-
 las producendas potest dari noua dilatio, secundum Barto.
 in l. admonendi. ff. de iureiurand. Salyc. in l. i. C. de dilat. Ias.
 in d. l. fina. ff. de fer. & dilat. Et de hoc statuit iuramento pe-
 tentis, quod de nouo superuenissent nouæ probationes, capit.
 4 pastoralis de excess. Limitatur etiam quando † causa exa-
 minatur in Concistorio Principis, quia tunc possunt dari
 plures dilationes, l. in offerendis, & ibi Barto. C. de appella.
 5 † Limitatur quando quis habuit dilationem, & impedire-
 tur facto alterius, ut si est datus terminus actori ad proban-
 dum,

dum, & reus opponit multas exceptiones, & subterfugia. Nā interim non currit dilatio actori, secundum Alexand. in Consilio 72. uolum. 1. Ias. in l. si cum §. si iniuriarum ff. si quis caut. Cautela tamē est, ut actor protestetur. limitatur quando actor additur aliquid. Quia ad illud datur noua dilatio, Angel. in l. 1. §. si quis stipulante, ff. de uerborum obliga. Et idem quando noua actio cumulatur, ut nota, glos. & Barto. in l. edita. C. de eden. Limitatur quando in iudicio emergit aliqua noua exceptio, vel aliud incidens. Quia semper peti potest dilatio noua ad probandum id quod consistit in facto super illo emergenti, ut habetur in tit. de excep. capit. pastoralis. Nam ea quæ de nouo emergunt nouo indigent auxilio l. de etate. §. Ex causa. ff. de interrog. actio. Limitatur quando Iudex daret secundam dilationem presente utraque parte, & non contradicente. Quia tunc cōsetur data ad uoluntatē ambarū partium, & ualet, ita tenet Bald. in l. si. ff. de fer. & dilat. Et ideo semper quando Iudex dat secundam dilationem, uel eam prorogat, debet altera pars contradicere, vel protestari, alias censetur consentire, Barto. in l. 1. C. de relat. Quo casu quando altera pars contradicit non ualet ipso iure, dilatio, & probationes infra eam receptæ nihil ualent secundum Alex. & Modern. idem tenet Bal. in cons. 3. in uol. 5. Sed si probationes recipiuntur in iudicio sine dilatione ualent, secundum Bar. Bal. Alb. & Moder. in d. l. si. similiter. ¶ Est cautela pro iudice, ut semper in dilationib. faciat scribi in actis, presentib. ambob. partibus, & nō contradicentib. uel nihil dicentib. ¶ Quia ex non contradictione inducitur consensus in iudicialibus, per ea quæ dicit Bar. in l. 1. C. de rela. Limitatur quā dilatio est data absenti, quā nō currit nisi a die quo fuerit absenti intimata, & ille dies quo intimatur non imputatur. Tenet Bar. Alex. & Moder. in l. La beo ff. de inre iur. Bal. in l. si ea. C. qui accus. non poss. Et in l. 1. in fi. C. de temp. app. Sed quærendum censeo quanta debeat esse dilatio, quam Iudex cōcedit ad probandum: Dic, quod de iure communi, ¶ omnis dilatio est arbitraria Iudici. Nam habito respectu ad instantiam loci, ad qualitatem personarum, & causæ, potest breuiorem, uel longiorem dilationem concedere. Ita tenet Spe. de cit. I. nunc de temporum, c. quo ad consultationem de re iud. tex. & ibi Bar. in l. 1. C. de dilat. Immo et dilationē legalē potest ex cā Iudex breuiare, uel prorogare not. Alex. & Doc. in l. 2. ff. de re iud. Abb. in c. cum sit de appell. uerū
in

9 ¶ in causis summanis debent dilationes breuiari, prout est
possibile ut habetur in Clem. saepe verb. sign. Sed hodie est sta-
tuta certa dilatio ad probandum, uidelicet dierum quindecim
si p partes declaratum fuerit se habere testes infra uiginti mi-
liaria, alias si nihil partes declarent de testibus dilatio est vigin-
ti dierum. Et ille est terminus quem iudices appellant termi-
num iuris. Et si partes declamauerint se habere testes in remo-
tioribus partibus Iudex potest dare longiorem dilationem
dummodo non excedat tres menses. Sed si testes essent extra
regionem Iudex pro motu animi sui potest longiorem dilatio-
nem statuere. ¶ Sed qñ Iudex sine causa daret breuiorem dilatio-
nem, sit cautus litigās, ut contradicat, & protestetur, vel appel-
letur, ut hic in d. c. r. de dila. Nam alias si sponte recipit dilatio-
nem breuiorem censetur iuri suo renunciare, Abb. in d. c. quo
ad cōsultationem de re iud. Vtile est contradicere ad hoc prae-
sertim quia postea potest petere secundā dilationem, quae de
iure dari debet sine alia causae cogitatione quādo prima nō fuit
integra. Quia ista secunda non vī noua dilatio, sed potius inte-
gratio, & suppletio primae. Ita tenet Inn. in c. ultra tertiā de te-
sti. & Bar. in l. i. C. de dilat. Ias. in l. si. ff. de fer. & dilat. ¶ Ista dila-
tio probatoria quae datur in iudicijs est semper cōis, adeo q̄ si
datur uni parti, prodest etiā & alii, l. petente, C. de temp. in in-
teg. rest. Bal. Fel. in c. prudentiā de mus. pet. Hic enim dubitari
pōt an infra terminū datū ad probandū debēt testes omnino
examinari: Dic q̄ qñ datur terminus ad probandū sufficit q̄ te-
stes sint iurati, & citati infra terminum. Nā possent postea exa-
minari lapsō termino, & censentur eorū depositiones factae in-
fra terminū. Quia depositio testis retrahit ad tps iuramen-
ti, Rom. 443. Abb. in c. licet cām col. 6. de prob. ¶ Sed qñ datur
terminus ad probandū, & probatū habendū, & tūc dēnc testes
ēt examinari infra terminū, alias postea nō admittuntur. Ita te-
net Abb. in c. licet cām col. 6. Soc. in cons. 47. uol. 4. Bal. in cons.
33. in 5. uol. Post propositionem, limitationes, & dubitatio-
nes concluditur, quod citatio vocatoria, cum peremptoria
non debet esse, nimis breuis, maximē ubi agitur de rebus Ec-
clesiasticis, nisi fortē necessitas vrget.

S V M M A R I V M.

1 Dominici dies sunt de uespere ad uesperam feriandi, & ab omni opere ser-
uili obseruandi.

Die

- 2 Die Dominica mercatum nec placitum aliquis ad mortem, vel ad
penam sanguinis iudicari, nec sacramenta nisi pro pace, aut alia neces-
sitate praestentur.
- 3 Multa in necessitate licita sunt quae aliis non licerent.
- 4 Dominici dies sunt ordinati à Deo.
- 5 Deus post separationem Elementorum, & post creationem mundi, for-
malis Luna Stellarum, & Planetarum, & creationem Adae, & Euae ser-
mptima die requiescit.
- 6 Papa indulget piscatoribus, quod diebus Dominicis possint Piscium ca-
pturam mendere.
- 7 Die Dominico iudices plebes, officia quiescant, & cultus agrorum sus-
sensus tempore periturae eis operam dare conceditur.
- 8 Die Dominico emancipare, & manumittere potest.
- 9 Lites & causa quiescant à die octavo Iulij usque ad Calendas Augusti,
& usque ad decimum Calendarium Septembris, & ante diem Pascha-
& Natalis, & Epiphaniae.
- 10 Actus iudicialis nullus in diebus festiuis celebrari potest, secus si vo-
luntarius.
- 11 Opus servile materialiter formaliter, & finaliter quando prohi-
bitum.
- 12 Artifices stutores, & alij qui laborant usque ad mediam noctem sunt cor-
rigendi non autem condemnandi de peccato mortali.
- 13 Consuetudo ad hoc ut inducatur requiritur, quod maior pars populi
utatur.
- 14 Consuetudo quae respicit laicalia servatis servandis obtinet vim le-
gis.
- 15 Praeceptis synodalibus non parentes mortaliter peccant: equiparantur
inobedientes Idololatrae.
- 16 Abusio omni iure reprobatur.
- 17 Venari, piscari, aucupari, si propter lucrum prohibetur ad recreationem
licet, etiam si resultat utilitas pro usu.
- 18 Operari licet in quatuor casibus, in casu necessitatis ne fruges pereant
cessat peccatum in laucionibus: in barberijs, & paratoribus aequo-
rum.
- 19 Rectores peregrinorum in vehiculis, & iumentis die festivo conducendo
non peccant.
- 20 Laborare licet cuilibet in diebus festiuis pro sustentatione fami-
liae.

Nonagesimum Quartum Privilegium.

L ECLESIA gaudet privilegio, quod ꝑ dies
 Dominici sunt de vesperę ad vesperę ferian-
 di, & ab omni opere seruii obseruadi. ꝑ Nec
 in eis mercatum, vel placitum fieri debet:
 nec aliquis ad mortem, vel penam sanguinis
 iudicari: nec sacramenta nisi pro pace, aut
 alia necessitate præstentur, cap. 1. de fer. Hic
 3 admodum considerandum venit, quod ꝑ multa in necessitate
 veniunt licita, quę alias non licerent. Sed ex qua causa dum-
 taxat dies Dominici sunt obseruandi, & feriandi, cum & aliã
 festa solemnia sunt in honorem Dei instituta: Ratio fuit hæc.
 4 Quia festa solemnia ab hominibus fuerunt introducta. ꝑ Dies
 vero Dominici, vt obseruētur fuerunt ordinati à Domino Deo
 nostro. Maiorem enim vim obtinet institutum à Deo, quã
 5 quod ab hominibus decretatum fuit. ꝑ Nam videmus, quod
 Deus post separationem elementorum, & post creationē mun-
 di Solis, Lunę, Stellarum ac omnium Planetarum, & creatio-
 nem Adę, & Eue, septima die requiescit. Et sic die Dominico
 opponitur. Et si tam veteris, quã noui testamenti pagina se-
 ptimum diem ad humanam quietem deputauerit, indulget
 6 tamen ꝑ Papa quibusdam piscatoribus, quod diebus Domi-
 nicis & aliis festis minoribus cogente necessitate possint pi-
 scium capturę intendere. Ita quod de captura illa Ecclesiis
 circumpositis, & pauperibus congruam portionem faciant, c.
 7 licet de fer. & l. omnes C. de fer. Nam ibi dicitur, quod ꝑ om-
 nes iudices vrbaneq; plebes, & artium officia, cunctarum ve-
 nerabili die solis quiescant. Ruri tamē positi agrorum culturę
 liberē licenterq; inferuiant. Solutio. Illa iura loquuntur quan-
 do sumus in re tempore peritura. Et ita in illa l. omnes. Nam
 ibi cõceditur ministerium in rebus ruralibus, ne occasione mo-
 menti pereat commoditas cœlesti prouisione concessa. Dum
 8 igitur necessitas vrget, ab Ecclesia conceditur. ꝑ Sed an liceat
 die Dominico emãcipare, vel manumittere? Et dicendũ, quod
 9 sic. ꝑ Sed reliquę causę, & lites quiescant, prout etiam quie-
 scant à die octauo Iulij, vsque ad Klendas Augusti ob meilem
 & à Klendis Augusti, vsque ad decimum Klendarum Septem-
 bris